

PROLETARAC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežel, združite se"

PAZITE!

na številko v oklepaju ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljenega spodaj na ovojnico. Ako (84) je številka tedaj vam s prihodnjo številko našega lista potече naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 83.

Chicago, Ill., 13. aprila (April), 1909

Leto (Vol.) IV.

Drugi, slovenski delavci!
Pripravljajte se za prvomajsko slavnost! Prvi maj je mednarodni delavski praznik; to je vaša dolžnost, da, če imate moč, dostojno praznujete ta svoj dan. Pomnite: prvi maj je delavski dan!

Od blizo in daleč

Državni in mestni uradniki so pred kratkim sprejeli Roosevelta v Neapolju kot kakšnega vladajočega kneza. Nemški cesar je odpovedal posebnega sela, ker bi bilo preveč jasno, ako bi pohljal na pobratimstvo kapitalistične republike z monarhijo.

Sprejem Roosevelta v Neapolju kaže, da so se časi spreminjali. V prejšnji dobi se kronani nedežniki niso zmenili za predsednika republik; dandanes pa krovniki in maziljeni trotje že povabljujejo in sprejemajo bivše predsednike kot zastopnike svoje vladne oblasti.

Domovina kapitalistov je ves svet. In tega se kapitalisti zavezujejo povsod.

Narodi morajo danes več plačevati za vzdrževanje miru kot prej. Svoje dobno plačevali za najbolj krvave vojne.

Da je resnica, dokazuje hrzovka v Dumanja. Troški za vzdrževanje miru, za mobilizacijo, ki se je zvršila v Avstriji, so tako ogromni, da finančni ministri razmišljajo z novimi davki, da bi tem državi dobili posojilo za 400 milijonov kron.

Kmeti delavce plačajo! Načelo je še danes v veljavi v Avstriji. Kmet in delavec bodeta delala plačala. V začetku bodeta delala godrnjala, zastopniki v parlamentu bodo tudi malo razhajali, nazadnje bodeta pa kmet delavce le plačala, zastopniki bodo pa po končanem parlamentarnem zasedanju farbali kmetu delavca, kako pogumno so se borili proti obremenitvi ljudstva. Resnice govorili bodo le socialistični poslanci, ker so za splošno dobro.

Ruski literaturi preti zopet poboljšanje. Zdaj hočejo pravoslavni duhovniki uničiti skovno svod, katero je ruski narod prvi izvojeval z neštevilnimi žrtvami. Ispolov, višji tajnik sinoda izročil "reču", najvišji duhovni oblasti obtožnico proti zdajšnjim ruskim pisateljem. V ti obtožnici se tudi zahteva, da naj se vsi ruski nadzorstvo za literarne produkte. V obtožnici se vendar, da Renan, Strauss, Nietzsche in Nietzsche niso toliko odšli krščanstvu, kot so škodili drejv in Mereškovskij in dr. modernim ruski pisatelji.

Duhovniki menda v tem oziru lažejo. Ako je prosveta prodrla ruske ljudske kroge, tedaj je to delo ruskih pesnikov in mislecev. "Solnce se ne da zakriti s črnimi plasi in farskimi kuni!" Te resnične besede veljajo tudi za Rusijo, pa naj vladni opci v kurti in fraku se tako bej svoje "učene" glave, da bi milij sredstvo, s katerim bi se ruski narod obdržati vekojno v temi. Takih sredstev ni sveta!

Slovenski liberalci so na Kranjski svojo dobno z isto vneto ahrani za pravoslavno cerkev, njih nemški tovariši po mišljevanju za luteransko.

V resnici je pa cerkev le cerkev, pa naj se imenuje pravoslavna, luteranska, katoliška ali metodanska. Vsaka cerkev stremi, da bi obdržala ljudi v tem.

Nemčiji se tako surovo potegujejo z brezposelnimi delavci kot

v državi New York, kjer se hoče brezposlece pregnati v prisilno kolonijo ali jih pa ignati iz dežele. To slednje sredstvo je mestna uprava mesta Svaboh pri Neurnbergu izrabila proti delavcu-štukaterju, družinskemu očetu, ki ni nič drugega zakrivil kot da je brez dela. Delavce je protestiral proti ti odredbi mestne uprave in izjavil, da zapusti mesto prostovoljno, ako mu povrnejo prevozne stroške za pohošstvo. Ta ugovor mu ni pomagal. Odgnali so ga. Ako ni imel denarja, da bi odpeljal svoje pohošstvo, ga je moral prepuštititi pa drugim zastopnikom.

Ker pa delavce na cesti ne more živeti od zraka, ako se ne odloči, da on, žena in otroci poginejo lakote, bo moral prosjačiti ali pa krasti. Ako ga primejo, bo moral v ječo, kjer bo imel dela obilo, kterega prej dobili ni mogli.

Mar je to božja volja?

Pred zveznim okrajnim sodiščem v drž. Oklahama se je pričela obravnava proti gubernatorju Haskellu in drugim šestim bogatinom. Obtoženi so goljufije z zemljišči. Obravnava bo trajala več tednov.

Mi smo že danes prepričani, da se tem ljudem ne bo skrivil las na glavi. Ako bodo obsojeni pri okrajnem sodišču, bodo pa spoznani nektrivim pri prizivnem Komedija.

Kdor je bogat in ima vplivne prijatelje, si najame najboljšo advokate in lahko uteče kazni.

Kdor je pa siromak in pride pravici v roke, tega se pa zapre. Nekdo mora trpeti za grehe bogatinov.

Zvezno višje sodišče je zopet dokazalo, da človeško življenje ni vredno počenega groša. Pri neki železniški nezdogi v Pa. je zgubil življenje talijanski delavec, ki še ni bil naturaliziran; njegova žena je tožila železnico družbo za odškodnino. Sodišče je zavrglo tožbo, ker je bil ponesrečenec podanik talijanskega kralja in ne ameriški državljani. Tožba se je vršila pri vseh instancah in navsezadnje je zvezno višje sodišče izreklo, da življenje inozemskega delavca nima centa "komercialne" vrednosti.

Torej življenje inozemskega delavca ni toliko vredno kot življenje mačka ali psa, če te živali nosijo ovratnico in so postale lastnina kakšne osebe. Kdor psa ali mačka namenoma ali iz neprevidnosti vbije, mora lastniku plačati po zakonu odškodnino. Če pa na obratno kdo zakrivi iz neprevidnosti smrt inozemskega delavca, se mu ni treba bati, da bo radi tega umora moral dati odgovor.

Tu vidimo ždaj ameriško brutalno kapitalistično naziranje v vsi nagoti. Taka razsodba je le v Ameriki mogoča. Povsod, v vsaki državi, se celo na Turškem so inozemci enaki pred zakonom.

Tu se ne brigajo za življenje svojih lastnih državljanov, če so siromaki. Logično torej življenje inozemcev ni vredno nič.

Ta razsodba bo hud udarec za vdove in sirote ponesrečenih premogarjev v Pa., ki so inozemci. Dobili ne bodo odškodnine. Ako pojde tako naprej, bodo kmalu v celi republikli proglasili inozemske delavce, ako niso naturalizirani, za prosto zverjad, katero sme vsakdo vbiti.

Slovenski delavci, ki ste v stari domovini, ne hodite sem, dokler se vaše življenje ne ceni tako visoko kot se ceni življenje ameriških državljanov.

Slovenskim delavcem, ki so že tu, pa svetujemo, da se naturalizirajo. Nihče ne ve, kje ga čaka smrt.

Enakost ljudi v Ameriki gledamo vedno v bolj čudni luči.

Na Jugu je še vedno na tisoče otrok vposlenih v tvornicah za bombaž, ki zaslužijo en cent na uro in delajo po deset in več ur

dnevno. Po končanem delu pa spijo ti otroci v spalnicah, ki so podobne živinskim hlevom. Na obratno pa žive v New Yorku in Chicagi psi, ki so lastnina bogatinov, kot knežji otroci v Evropi. Marsikteri teh psov ima posebnega slugo ali služkinjo.

Otroci, ki delajo na Jugu v tvornicah, so nekteri že ob štirih zjutraj na nogah, potem pa morajo po več milij peš na delo.

Parfimirane in nadute goske, hčere milijonarjev v Chicagu in New Yorku se pa vozijo v avtomobilih v šolo, ki stanejo po 10 tisoč dolarjev.

Radovedni smo, koliko časa bo ameriško ljudstvo gledalo mirno to krivico? Koliko časa bo ameriško ljudstvo volilo kapitaliste in njih privržence v postavodajne zastope?

Da ni prišlo do vojne na Balkanu, se imamo zahvaliti, ker primanjkuje denarja v vseh državnih blagajnah. Konec konflikta med Srbijo in Avstrijo, Rusijo, Francijo, Nemčijo in Italijo se zrcali v tem: ni denarja, ne bo vojne. V Rusiji so v denarni zadregi. Vsi dolgovci iz zadnje rusko-japonske še danes niso pokriti. Tudi armada je vsled notranjih nemirov demoralizirana. Avstrija se je pa vedno odlikovala s prazno blagajno. Nemčija je za 500 milijonov mark na leto prekratka. Že nekaj let se trudi, da bi zamašili to luknjo. Ako se jim to posreči, potem bo komaj zadostovala za stroške v mirnem času, kje, še le za vojno. Francoska republika gospodari s kroničnim deficitom. Angleška je vsled povečanja brodivja in zavarovanja za starost tudi v denarni zadregi. V Zdr. drž. je tudi tako.

Seve bi lahko finaeniki pomagali. Razna "narodna bogatstva" se vendar množe vsako leto; v likanske svote se kapitalizirajo vsako leto. Če bi bila sila, bi finančniki lahko pripravili velike svote za vojno, ako bi jim to bilo všeč ali jim pa hasnilo.

Ali med kovanim denarjem in trgovskim je vedno nasprotje. Zadnji sestoji iz raznih kreditov, ki so večji kot gotovina. To bi bilo brez pomena, dokler vlada gospodarski mir.

Ali, če pride vihar, tedaj zgubi trgovski denar svojo vrednost, kurzi padajo, papirji zgube veljavo, posojen denar pride v nevarnost. Zahteva se večjo sigurnost, ko vrednost pada. Zahteva se izplačevanje v gotovini, izplačati se ne more in na vrsto pridejo družbe. Iz tega se porodi še večji pritisk, banke pridejo v nevarnost, ali pa bankrotirajo.

To smo še le pred kratkem doživeli v Ameriki brez vojne.

Kako bi bilo še le ob času vojne!

Današnja kapitalistična družba ne more danes preboleti večje vojne. Preti ji polom, v prvi vrsti finančien in potem upor s strani delavcev.

Raditega se izogibajo dandanes svetovni vojni!

Cerkev in denarna mošnja sta edina vplivna faktorja v Ameriki, ki sta vedno v tesni prijateljski zvezi.

Za cerkev je to pred kratkem potrdil papež, "sv. oče" v Rimu. Dejal je, da mu je ameriška kapitalistična vlada všeč, ker katolicizem napreduje tako vrlo.

V resnici je dandanes Amerika edina dežela, v kateri se med in mleko cedita za vsako cerkev. Torej ni čudo, ako je katoliška cerkev mobilizirala pred kratkem svoje čete proti socializmu v takšni meri, kakršne nismo doživeli do danes.

Če katoliška cerkev napada in zagovarja kapitalizem, potem mora, ne da bi se jezila, sprejemati udarec z naše strani.

Kdor tako brezobzirno in nemiselno napada kot katoliška cerkev, mora biti tudi pripravljen, da dobi svoje.

MESTNE VOLITVE V CHICAGO IN MILWAUKEE

kažejo, da socializem napreduje.

Dne 6. aprila so se vršile v Chicagu volitve za mestne zastopnike (aldermane) in pa za mestnega zakladnika ter klerka.

Socialistična stranka je postavila v vseh okrajih svoje kandidate. Za mestnega klerka je postavila sodr. A. W. Mance, za zakladnika pa N. E. Rodriguezua.

Vseh glasov v volilni borbi je bilo oddanih 245.567, kar je zelo malo, če se pomisli, da odda Chicagu ob času predsedniških volitev preko 400.000 volilnih glasov. Meščanske stranke so vsled tega zelo presenečene, kajti po najmanjšem so pričakovale, da bo vseh oddanih glasov vsaj preko 280.000.

Socialističnih glasov za aldermane je bilo oddanih skupno 14.378. A. W. Mance, kandidat za mestnega klerka je dobil 12.672. W. E. Rodriguez pa 12.293 glasov.

V splošnem so socialisti napredovali od zadnjih mestnih volitev, in sicer za 2000 glasov.

V mestni zastop je izvoljenih dve tretjini republikancev in le eno tretjino demokratov, kar kaže, da demokracije zgubljujejo od leta do leta svoje postojanke.

To glede Chicage.

Drugeče pa je bilo v Milwaukee, Wis., kjer je socialistična stranka tako močna, da se meri z republikansko.

Dne 7. aprila so bile namreč volitve za šolske nadzornike in pa za enega aldermana, kateri je bil roljen od skupnih volivcev. V mesto šolskih nadzornice so bile izvoljene dve sodruginji in socialisti so prodri s svojim kandidatom E. Seidlom, ki je pri zadnjih volitvah kandidiral za majorja in dobil le nekaj okrog 2000 manj glasov kakor njegov nasprotnik rep. Rose. Seidel je dobil to pot 8.355 glasov proti svojemu nasprotniku Schneiderju, ki je dobil le 7.571 glasov in ki je bil njegov najbližnji oponent.

Skupnih glasov so dobili socialisti 30.478.

Pri teh volitvah se je volilo tudi okrajne sodnike, za katere so bili le v nezadnji manjšini, da niso bili izvoljeni.

V mestnem zastopu v Milwaukee sedi sedaj 10 soc. aldermanov. Vsekakor je Milwaukee prvo mesto v Ameriki, kjer kaže socializem v občini svoj razvoj in napredek v praktičnem delu.

AMERIŠKI KAPITAL V MEKSIKI.

V predzadnji izdaji "Proletarca" smo objubili, da bomo prinesli v enih prihodnjih števeh popoln imenik kapitalistov, ki imajo investirane svoje kapitalije v Meksiki.

Ker bi pa vzel skoraj celega "Proletarca"; ako bi hoteli popisati te kapitaliste po imenu, navajamo tu le glavne svote raznih amer. industrijalnih mogoteev, ki bodo naložene v industrijalna podjetja v Meksiki.

Največja korporacija med vsemi je brezdvomno "Meksican Petroleum Co.", ki ima naloženih v tem podjetju \$50,000,000 in je pod nadzorstvom amer. Standard Oil Comp.; "The Greene Cananea Copper Comp." z \$60,000,000 kapitalij pod nadzorstvom Amer. Copper trust; The United States Smelting, Refining & Mining Comp., pod nadzorstvom premoškega in rudokopnega trusta; The Mexikan National Packing Comp., z 20,000,000 kapita, korporirane v New Jersey z glavnim stanom 20 Broad Street, New York, N. Y.; The National Railways of Mexico z \$650,000,000 kapitalij; The Gugenheim Exploration Comp. z \$20,000,000 kapitalij; Mexican Lead (svinec) Co. z \$7,000,000 kapitalij; Consolidated Copper Co. z \$10,000,000; American Mexican Lumber (lesna)

Co., urad na 11 Pine St., New York, \$5,000,000; San Carlos Sugar Co. \$1,500,000; Oil Fields of Mexico, 43 Exchange Place, New York, \$10,000,000; Mexican National Packing Co., 20 Broad St., New York, \$20,000,000; Siera Madre Land and Lumber Comp., \$18,000,000; Oaxaca Rubber Co., 29 Broadway, New York, \$1,350,000; National Paper and Type Co., \$6,000,000.

To je nekaj glavnih kapitalij iz predlega imenika, kterega radi premelega prostora nemoremo priobčiti — iz česar samega je že razvidno, kako nalagajo amer. kapitalisti svoj denar v meksikanska podjetja.

Skupne kapitalije amer. kapitalov v Meksiki presegaajo en bilijon 500 milijonov dolarjev. Vsa naravna bogastva Meksike in vsa onotna industrija je sedaj na potu v roke ameriških kapitalistov — in Diaz, predsednik meksikanske republike je pod kontraktom, da oskrbljuje peon (t. j. neorganizirane) delavce, da bodo delali in spravljali bogastva na dan v profit le tem kapitalistom.

A. to R.

Vojni tajnik J. M. Dickinson, sklicatelj mirovne konferencie. Tako poročajo ameriški listi. Konferenca je določena, da se otvori 3. maja v Chicagi, kamor so že povabljene vse vrste socialnih organov, avtoritet. Časniki objavljajo vsopred in dolgo vrsto referentov, ki se bodo vdeležili te konferencie, kot merodajni faktorji. Tu bodo prizadeti zlasti reverendi raznih verskih sekt, profesorji ekonomije, politike, sociologije — in tudi delavstvo.

Delavstvo bo zastopal S. Gompers, predsednik Amer. Fed. of Labor, socialistično strujo pa v referatu: "Socializem as a Piece of Force" — John Spargo.

Ta konferenca, kakor je naznanjeno, bo trajala 3 dni in se bo končala z nekakim banketom.

Po izvršitvi te konferencie bomo poročali natančneje našim čitateljem, kakšne nature da bo ta konferenca, in povedali bomo tudi našo sodbo o nji.

Buelow, nemški kancelar je predzadnji pondeljek trdil v nemškem državnem zboru, da se Nemčija radi tega oborožuje, da se v slučaju napada lahko brani.

Tako trdijo vsi cestni roparji, tolovaji v talijanskih Abruzzi in na ameriškem Zapadu, tako govore vsi ministri kapitalističnih roparskih držav, dokler vedo, da je nasprotnik močnejši, kterega mislijo napasti.

Za ljudstvo v vsaki državi je vseeno, ali se država oborožuje radi napada ali obrambe. Ljudstvo vedno plačuje stroške!

Listnica uredništva.

Sodr. J. Fakin, Cumberland, Wyo.: Kakor vidite je svota iskazana. Primirno izjavo v prilog "velezd." prinesemo v prih. številki. — Pozdrav!

G. Fr. Zupančič, Oglesby: Vse poslano prejeli. Več v pismu. — Zdravi!

SLOVENSKO-ČEŠKO-HRVATSKO POMOŽNO (stavbinsko) DRUŽTVO

otvarja v pondeljek 3. maja svojo drugo serijo v društvenih prostorih pri g. Martin Potokarju 564 So. Centre Ave., ogel 17. ulice, kjer se vrše redne seje vsak pondeljek zvečer.

Denar se posojuje na male obresti brez nadaljnih stroškov v najkrajšem času.

Delnice po 25 centov. Dobijo se v društvenih prostorih ali pri uradnikih:

George Mamek, predsednik, 581 So. Centre Ave.

Joseph Šiman, tajnik, 570 So. Centre Ave.

Martin Potokar, blagajnik, 564 So. Centre Ave.

Frank J. Petru, notar, 591 W. 18th St.

SOD. FRANCETU LISJAKU

V življenski dobi srečavamo posamezne, plemenite osebe, ki združujejo v sebi dobro in vzvišenost, ki omagajo na trnjevi poti življenja, ktere zrušijo življenski viharji v najboljši življenski dobi, da zvrše samomor.

Odrprta resnica je, da so taki dogodki le produkt splošnih družabnih razmer, da samomorilec le to zvrši, kar je posledica vršečih se okolščin. V gotovih družabnih razmerah je primorano gotovo število oseb končati svoje življenje. To je splošen zakon, ki je tako mogočen, da sta napram njemu brezmočna ljubezen do življenja ali pa strah pred kaznijo na drugem svetu.

Ako imamo prosto voljo, potem je vsa moderna veda, ki ima za podlago nauk o vzroku in učinku, na krivi podlagi in zaključkih, ako pa nimamo svobodne volje, potem so pa sojeni tisti, ki se zgražuje nad samomorilec. Mi vemo, da prvo ni resnica, da človek nima svobodne volje. In kakšen namen ima to spoznanje, ta veda, ako jo obrnemo na praktično življenje? Vsako leto se potroši v "civilizirani" človeški družbi milijone dolarjev za človekoljubne namene: sirotišnice, bolnice, hiralnice, ubožnice itd. Vzloze temu pa ogromna ljudska množica živi v takih razmerah, da so posamezne osebe prisiljene končati svoje življenje. To dokazuje, da se človekoljubje v današnji družbi izvršuje po napačnih načelih, ker ne more zabraniti samomorov, kterih prave vzroke je iskati v boleznih, pomanjkanju, bedi itd.

France Lisjak je pred smrtjo napisal list. V tem listu ne obsoja nobene posamezne osebe, ampak obtožuje današnje družabne razmere. V tem zadnjem listu vidimo vso plemenitost Lisjakove duše. Odpustil je vsem posameznikom, ki so mu zopet kot produkti razmer delali krivico in obtožil je današnje razmere.

Tak je bil sodrug France Lisjak tudi tekmo svojega življenja. Delaven in nesebičen! Jaz povdarjam to ker se bo zdaj marsikteri pritlikavec na duhu našel in bo skušal zalučati blato v mrtvega sodruga.

Sodrugi France Lisjak je neumorno agitiral za socializem, nabiral je oglase in naročnike za "Proletarca" in prodajal je delnice Jugosl. del. tiskovne družbe. Sovražniki socializma so ga ertili, njegovi tovariši in prijatelji pa ne čestokrat razumeli, poleg je pa še obolel za mčno in neozdravljivo boleznijo, katero je dobil pri trdem delu v calumetskih bakrenih rudnikih. Taka je bila njegova usoda.

V stari domovini se je izučil sodarstva. Bil je nadarjen, energičen in požrtvovalen. Svojo pielo ljudsko šolsko izobrazbo si je razširil s čitanjem dobrih časnikov in knjig. Svojem tovarišem, proletarcom, če so bili v stiski je rad priskočil na pomoč. Še njegove zadnje besede v njegovem zadnjem listu so veljale sodrugom in "Proletarcu":

"Obilo vspeha sodrugom in "Proletarcu" in meni, "lahko zemljico! Good bye!"

Tak je bil značaj sodr. Franceta Lisjaka.

Mir Tebi sodrug! Dokončal si križevo pot na Golgoti! Zavertnik Jože.

Listu v podporo.

Slov. soc. klub št. 4 v La Salle, Ill., \$3.00; Pogrebiti za sodr. Lesjakom \$4.17; Frank Zupančič, Oglesby, Ill., \$1.00; Nabrano na seji društ. Grozd št. 74 v Virden, Ill., \$1.50; Josip Beitz, Wheeling, W. Va., 10c.; Slov. soc. klub št. 11 v Cumberland, Wyo., \$5.00. — Vsem iskrena zahvala!

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAKI TOREK. Lastnik in izdajatelj: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois. Joe Jesti, President; John Petrich, Secretary; Frank Mladic, Treasurer.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 537 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

DOPISE

IZ NASELBINE BREZ-VLADNINE. Home (Lake Bay), Wash., v aprilu 1909.

Nihče naj se prevocé ne vzmira pri tem, ko čita zgornji naslov, kajti v naši koloniji se ne meče niti ne fabricira bomb.

Ampak te stvari na stran; danes hočem poročati nekaj važnega. Lansko leto smo čitali v "Proletarecu" članek iz pod pesera sodruga Šolarja, da je umrl slovenski anarhist Andrej (njegov prvo ime je bilo Tone op. ur.) Klemenčič.

Vsekakor bi enake naselbine morali ogledati vsi tisti zverženi modrijani in svetopisemski karakterji, ki trdijo, da spada socializem, anarhizem, terorizem in nihilizem pod en klobuk, kakor tudi tisti, ki pripovedujejo, da je komunizem utopija, nekaj nedosegljivega — in da je že tako v naturi, da eni sejejo, drugi pa žanjejo.

Ta naselbina, ki leži 23 milj severno od Tacoma, do ktere se pride edino le po vodi — ni verskega, marveč anarhističnega značaja; v njej so po večini sami inteligentje. Vsakdo govori do malega od 3—5 jezikov. Klemenčič jih je govoril, kakor pravijo, celo 8.

V naselbini je sedaj največ Angležev, Francozov, Nemcev, Talianov in en Čeh z imenom Prohaska. Obišče jih večkrat tudi Ema Goldman.

Pred dvema leti so prišli z njo nekaj navskriž. Hohčanje namreč ne stoji na skrajnej levice komunizma (zasebna lastnina ni povsem odpravljena) temveč na principih kooperacije, zato so nekoliko drugačnih nazorov kot pa Ema, vendar se je prepri zadnji čas poravnal.

Nimam ravno posebnih novic poročati, hočem pa spregovoriti en par besedi v odgovor na združbarski ehicaški list "G. S." V eni številki tega združbarja piše neki Aurelius, da v LaSalle ni zavednih rojakov, pač pa da so le združbarji. A ha, mož Aurelius je začel pač pri sebi šteti. To je pa istina, to!

Halo in tiskarni imajo svojo. V vsprejemni dvorani za tujce visi vse polno revolucionarnih slik, med temi tudi ena satirična, ktero je slikal Alex. Toman. To sliko je prinesel brččas Klemenčič iz Chicago. V celi naselbini vlada vzoren red in idiličen mir. Imajo lepo speljane ceste in mostove.

Tukaj ni tistega velikomestnega vrvenja in zakajenih tovarn, marveč lično izdelane hišice, z obdelanimi vrtovi. Viditi je, da ljudje zadovoljno žive drug poleg drugega.

Vsi tisti, ki dannadan čvekaajo o grozodejstvih anarhistov, ne razumejojo anarhizma. Kaj neki bi rekel kak pobožen Kranjec, če bi prišel v to naselbina v smrtnem strahu, boječ, da mu glave ne odtrgajo, pa bi ga gostoljubno sprejeli in pogostili.

Seveda imajo tudi anarhisti svoje muhe, s kterimi se mi ne strinjamo, zato nisem hotel ostati pri njih, pač pa bi tako naselbino lahko ustanovili socialisti na socialistični podlagi, kar ni dvomna da bi uspevala.

Nam danes proklete malo koristi v zvezde kovana civilizacija in kultura — žensalne iznajdbe Edisona in Tesla, ako pri svetlih električnih žarnicah milijone ljudi strada, ako so pa v preteklem času pridne predice pri slabo brelečih lešerbah predle tanke niti — site vsaj kruha.

Za nas je malo pomembno ako sloveči doktorji zdravilstva izjavljajo, da je tuberkuloza ozdravljiva bolezen, dokler so pa zdravnik samo za bogatine, med tem ko na drugi strani tisoče proletarev umira brez vsake zdravniške pomoči. Škoduje nam pa, ko nas bogatini najprvo oropajo za naš produkt, potem pa v slepilo ustanavljajo dobrodela društva. Zakaj se bomo tedaj čudili, če se število nezadovoljnih množi z vsakim dnevom.

Socializem je nekaj takega, kar se ne da uničiti; rodila ga je potreba — duh časa.

Kolikokrat so že nasprotniki vriskali veselja, ako so socialisti v kakšni državi pri volitvah nazadovali in zgubili par mandatov. Ampak na ten ni nič, ker to sploh niso dokazi, da socializem ne bo prodr. Vse to so le bolezni, ki se porajajo pri vsaki živeči organizaciji.

Prišel pa bo čas, ko bo ta masa nekega dne z glasovnico v roki rekla, da hoče imeti drugi sistem — in takrat bo padla ta gnjila družba v nič, na njej razvalinah pa bo vzniklo novo življenje.

To bo prinesla doba politične zrelosti.

Préddvorčan. D o d a t e k.—Ako je kdo sorodnik Klemenčiča, naj se zglesi v Tacomi. Tam namreč je na banki \$600 njegovega denarja, ki ga je ranjki naložil v varstvo.

(Svoječasno, kakor se soured. Fr. Petrič, s kterim je bil Klemenčič v korespondenčni zvezi — je imel A. K. brata, ki se je nahajal v državi Wash. ter se gibal med ondrotnimi premogarji. Op. ur.)

Sorodniki, ki bodo vstani izpričati, da so verodostojni, bodo lahko vzdignili omenjeno svoto. Ranjki je imel tudi 2 akra dobro obdelane zemlje, ktera pa je za njegove sorodnike brez pomena, ker v tej komunistični koloniji ne more nihče kaj nepremičnega prodati. Gornji.

LaSalle, 4. aprila 1909. Cenjeno ured. Proletarca!

Nimam ravno posebnih novic poročati, hočem pa spregovoriti en par besedi v odgovor na združbarski ehicaški list "G. S." V eni številki tega združbarja piše neki Aurelius, da v LaSalle ni zavednih rojakov, pač pa da so le združbarji. A ha, mož Aurelius je začel pač pri sebi šteti. To je pa istina, to!

Če je v LaSalle kaj združbarjev se le ti gotovo oglosijo v svojem glasilu za združbe in intrige. Kdor pozna la-sallske Slovence, ta že ve, da tukaj ni družih združbarjev kot tisti Aurelius, ki tako hiti proglašati g. s. za socialističen list.

Jaz gotovo nimam namena polemizirati z Aureliom, ker se mi zdi daleč prekosmat za ušesi, rečem mu pa kar tukajle, da na ta način ne bo šel biznis. Ne bo nič Jožes Aurelius! Si se že obsodil v LaSalle; združbarji si in to ostane. Najbolje bo zdaj za te, da mufaš. Lah-

ko se premufaš kar h gospodaru-šefu združbarjev v Chicago; mogoče bodo še enega združbarja lahko preželi, če prav imajo sedaj zelo slabe čase.

Revišče čvekaš tudi nekaj o zaslugah g. s. za S. N. P. J. in delaš reklamo šef-intrigantom. Človeki ti seveda ne more toliko zametiti, ker se lahko na prste zračuna, da je oče združbe, to se pravi šef intrigant sam spisal "dopis".

Saj se ve: kar se je človek učil, to zna; in-tiste besede, ki jih najbolj ljubi in prakticira njih pomen — jih tudi najraje zapiše in vrže drugemu v obraz.

Ampak prozorna je ljubezen združbarjev napram S. N. P. J. Seveda, dokler je neljo, so res ljubili kravice, sedaj pa ko ni nič od nje, jo pa sujejo in blatijo. Toda čas vse poplača in poplačal bo tudi tem združbarjem. Opazovalec.

KDO NAJ SE V XX. STOLETJU VOJSKUJE.

Dne 3. grudna 1849, ko je bila podobna nevarnost da izbruhne vojna je pisal češki časnikar K. Havliček v svojih nekonfisciranih "Narodnih Novinah" o vojni takole: "— Vojna s Prusi straši v vsakdanjih pogovorih pražkih, in marsikje zatrjujejo že čisto za gotovo, kako je prodrla avstrijska vojska za Bavarško, in kako 70.000 cesarskih vojakov zasede, oziroma je celo že obsedlo sasko deželo. Oni, ki jim teh vesti še ni dovolj, pripovedujejo še bolj natančno, kako sta Njegovo veličanstvo Nikola Pavlovič (ruski car. Ured.) 600.000 in N. V. C. Franc Jožef 300.000 svojih vojakov že poslala proti pruskemu kralju. To bi seve že nekaj pomenilo — tudi nekaj sto milijonov papir. dolga!

Kot cenjeni bralec mogoče vidi, mi takim govoricam ne verjamemo, ne verjamemo, da bi moglo res priti do vojske zaradi nesporazumljenja med prusko in avstrijsko vlado (pravzaprav le med vladarsko hišo henzolersko in lotarinsko) zaradi prednosti na Nemškem. Mogoče, da je Prusom na tem ležeče, da bi bil njihov kralj ob enem nemški cesar, in z pruskega stališča bi mogla biti taka vojna res v narodni prospeh, (do te vojne je prišlo 1866 l., ko je bila Avstrija tepena in izrinjena iz Nemške zveze. Ured.) vsaj po narodni volji. Toda večina avstrijskih narodov ne mara za nobeno ceno, da bi bil naš cesar ob enem nemški cesar, in z avstrijske strani bi bila taka vojna samo v prospehu cesarske rodline. Mislim pa, da bi naše ministerstvo moralo vedeti, da so že davno morali v Evropi ministri tisti časi, ko je en kralj z drugim vojeval vojno mogoče le za svoje veselje ali i z častilakomnosti ter uničil tisoče in tisoče rodbin svojih podanikov, jih pripravil ob premoženje mlade moše pohabil, pobil in deželo zadolžil. Lahko se je vojskovati, če mora nekdo drugi življenje, zdravlje in žep žrtvovati; če je torej naše ministerstvo prepojeno s tako junaškim in bojevitim duhom, dobro, naj odmaršira samo, ali k večjemu še s svojimi tajniki nekam na prusko mejo in naj se tam potoleče s pruskim, ravno tako bojevitom nadahnjanim ministerstvom mannteuflo-brandenburškim in gotovo bodo avstrijski in pruski prebivalci z velikimi nadami in veseljem gledali ta boj, od kterega morejo v vsakem slučaju pričakovati edino le dobiček . . .!

"Belokranjec"

Vračujoči zmogovalci. Od kar pomni zgodovina so bili vračujoči zmogovalci vedno proslavljeni pri vsih narodih. Vsak je skušal izkati tem ljubezen in naklonjenost. To mogoče ni prikladno, toda opravičuje za primero z zmogovalnim in naprednim Trinerjevim ameriškim grenkim vinom? Izključuje vse imitacije, ker bolj pripravljenega te vrste sploh ne more nihče privediti. To mogoče je vedno le zopet pri Trinerju. Njegove delavnice — pod vodstvom strogih znanstvenikov — so vzor čistote in vsakemu v pogled. Njegova priprava za izdelovanje ja znana vsim ljudem kot zaupni pripomoček v vseh boleznih—želodeca, organizma in krvi. Rabite ga vsikdar, kadar nimate apetita ali kadar se žutite slabega in trudnega, ne da bi bilo kaj poznati na vas. V lekarnah. Jos. Triner, 616—622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

1904 1909 VABILO NA BANKET kterega prirede SKUPNA CHICAŠKA DRUŠTVA S. N. P. J. v proslavo pelletnice Slovenske Narodne Podporne Jednote dne 24. aprila ob osmi uri zvečer v gornjih prostorih (št. 1 & 3) Narodne dvorane na 587 So. Centre Ave.

Vabilo na veselico, ktero prirede društvo Narodni Vitezi št. 39 S. N. P. J. DNE 18. APRILA T. L. točno ob 2 uri popoldne v Narodni dvorani 587 S. Center Ave. Veselica bo spojena s tombolo in plesom. K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Rabite premog? Rabite drva? Ali se selite? Frank Udovič, EKSPRESMAN 539 W. 18th street CHICAGO, ILL. Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Og'ajte se pri njem. Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

Modno obučo za moške, ženske in otroke dobiš vedno po najnižjih cenah pri KAPPER'S Največja trgovina z obučo na zapadni strani, cor. West 18th & Wood Sts. CHICAGO, ILL.

Zdravljenje v 5 dneh brez noža in bolečin Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL) Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodnico in boleznit tisehish se možkih. Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucator zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s kterim zdravim vspešno. Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati—le za vspešno. Ozdravim pozitivno želodečne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen. Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljučna, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovjšo metodo. . . . Zenske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline.—Močni tok in druge bolezni. Pretišče in svetuje zastoj. DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.) Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

Vedno pri rokah. Zdravnik je mogoče daleč od Vas, toda ako imate doma staro in vredno nemško domače zdravilo Dr. RICHTERJEV Sidro Pain Expeller, zamorete se vedno boriti tudi proti hudim napadom reumatizma, neuralgije, prehlajenja, bolezni v prsih in hrbtu. Ono ima 35letni rekord svojega vspeha. Brez varnostne znamke "sidro" ni pravo. 25 in 50 centov. F. AD. RICHTER & Co. 215 Pearl St. New York.

POZOR! SLOVENCII! POZOR! SALOON s modernim keglijščen Sveže pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unikajne smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. Postreba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE., CHICAGO. M. A. Weisskopf, M. D. Izkusien zdravnik. Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer. 885 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik. IZIRAVNIŠKA PREISKAVA brezplačno. Žati je le zdavila, 647 in 649 Blue Ave., Chicago. Za dne ur. Od 1. do popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Časa živeči bolniki naj pišejo slovenski. Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prod pri H. SCHWARTZ, 16—18 N. Halsted St., Chicago. Velika zaloga klobukov, čepic, vlvjev, perila in kovčekov. Kdor kupi za pet dolarjev, do darilo. Aka hočeš dobro naravno vino oglosi se pri JOS. BERNARD, 620 Blue Island Avenue. Telefon Canal 842 CHICAGO. Pri njemu dobiš najbolja kalifornska in importirana vina.

I. STRAUB URAR 336 W. 18th St., Chicago. Ima večje zalogo ur, veriže, puškov in drugih dragotin. Izvršnje in vsakovrstna popravila v tej stroki zelo nizki ceni. Obiščite ga! Društvene regalije, kape, prekoramni bandera itd. za slovenska društva najbolje pri Emil Bachman, 580 So. Centre Ave., Chicago.

Najbolje in najneje obuvajo kupa pri John Klofa 631 Blue Island CHICAGO. Sprejema tudi pravila. Domača oštarija. Podpisani naznanjam, da tolim turno domače vino in dobro pivo. Na razpolago imam tudi prostora DVORANO za veselice, za svatbe in seje. Za obilen obisk se priporoča FRANC ČEH, 568 So. Centre Ave. CHICAGO. Halo, Johnny! Kje si pa bil včeraj? Saj več kje, kjer je največ zabave. Ali še ne da je največ zabave v GOSTILNI John Košiček 590 So. Centre Ave., Chicago.

Jože Sabath advokat in pravni zastopnik v vsakih in civilnih zadevah. Pišite slovenski! 1623-1638 Unity Building 79 Dearborn St., Chicago. Res. 5155 Prairie Ave. Phone Drexel 7271. Leopold Salti ODVETNIK v kazenskih in civilnih zadev. Auto Phone 6065. Office Phone Main 3065. Residence Phone Irving. URAD: 27 METROPOLITAN BLDG. Severozap. ogol Randolph in La Salle ulice. Stanovanje: 1217 Sheridan Road. Pristno domače vino CATAWBA 70—75c BELO VINO 60c RDECE VINO 50c RDECE STARO VINO 40c RMENO VINO 55c Posoda prosta. Te cene veljajo jemalcem od 50 galonov naprej; kot 50 galonov se ne pošilja. Vi siljam proti predplačilu ali po C. po vsi Ameriki. Priporočam se rojakom tudi za moje lepo urejene gostilne s lobo pijačami in z vedno pripravljeno stimo prizgikom. Za dobro in točno postrežbo, tudi za pristnost vina jamčim. JOSIP ZALOKAR 899 Edison Road N. E., Cleveland.

**ZBORU JUGOSLOVAN-
SOC. DEM. STRANKE NA
KRANJSKEM.**

"Taktika" je podal sle-
poročilo dr. Heinrich Tuma:
dijelne predstaviteli so-
demokratske ideje v Av-
med njimi dr. Adler so po-
in samozavestno na skupnih
zborih poudarjali, da je
demokratska delavska
v Avstriji realna stranka.
poročevalce na stranki-
zboru leta 1901 sodrug Po-
je poudarjal: "Socialno-
demokratska stranka ni izključ-
delavska stranka, marveč je
stranka." Sodrugi dr.
pa je na istem dunajskem
kinem zboru rekel: "Social-
demokratska stranka prihaja
moči; bo pa moč, kadar spre-
vse struje ter združi vsa
ljudskega gibanja."
Bebel pa je na stranki-
zboru leta 1894 izrekel:
prisanje taktike jugoslovan-
socialno-demokratske stran-
v Avstriji, spreje do dne 2.
novembra 1901 na Dunaju,
bistveni del tvori tudi
dnostni program, sklenjen na
kinem strankinem zboru v Br-
leta 1899. Vsa taktika mora
svoj cilj, vsaka taktika se
ozirati na dane razmere, in
merodajno mora biti za
politično stranko razmerje
lastne stranke in nasprotnih
sk.
lj splošne delavske socialno-
demokratske stranke, kakor na-
jugoslovanske skupine, sloni na
njih teoretičnih temeljih, ki
nanašeni v uvodu dunajskega
grama leta 1901 in v brusnem
dnostnem programu iz leta
Praktični cilji kot splošne
ične stranke so navedeni v
njakem programu pod točka-
do 13 in specijalni delavski
gram je obsežen v končnih to-
1-6 z dotičnimi pristavkih.
na politična praktična stran-
kadar nastopi, ima kot naj-
i in takrat skoraj edini cilj:
ni obstoj. To je sodrug dr. A-
ki je v vodstvu splošne so-
o-demokratske stranke od
postanka naprej; poudarjal na
njakem splošnem zboru leta
:"Za časa Hainfeldskega
a leta 1889 nam je bila ena in
mogoča taktika, t. j.: kako
se delavska stranka sploh
mila pri življenju." Zato je
akrat ves bojni nastop delav-
stranke izražen v praznovanju
najnika, ki je imelo namen,
ljati samozavest delavstva,
iti ga v bojnih vrstah in po-
ti nasprotniku bojno moč de-
va. Zato je šlo po prvih po-
h socialno-demokratske
ke toliko tisoč in tisoč delav-
četa za četo, kakor velika ar-
vsakega prvega majnika na
s, zato so ti prvi časi starej-
našim sodrugom v spominu
delavskih revolucionarnih
Kakor hitro pa je delavstvo
zelo močno svojo solidarno
čo, je prešla socialna demo-
lja do rešitve temeljnega tak-
ga vprašanja, t. j. zahtevati
no in enako volilno pravico.
or so se politične organizacije
vse konsolidirale, tako je za-
la socialna demokracija svo-
jubilje agitatorne moči, da je
nizirala strokovna društva
ekonomično bojno organizaci-
Danes so prekoračile strokov-
organizacije daleč pol milijona
v, in ta strokovna armada je
zela taktični nastop, da de-
vu pribori zahteve specijalne-
delavskega programa, našete
ošnem programu, t. j. pripo-
je strokovnih društev, ose-
delavnik, odprava nočnega
nedeljski počitek, prepoved
kega dela, obrtno nadzorstvo
delavske zavoravanje. Danes,
o rečemo, so strokovne orga-
nje delavstva izraz socialno-
demokratske stranke kot delav-
stranke in strokovna društva
le prevzela rešitev strogega
njakega vprašanja, marveč so
doceła kos tej svoji prevzeti
ti. Ta del splošnega delav-
programa najmanj tangira
nezne narodne skupine soci-
demokratske stranke, ker so
ovna društva ne glede na na-
post organizirana kot ena sa-
elota. Zato ima jugoslovan-
socialno-demokratska stran-
tem oziru lahko stališče, ker
jugoslovanski delavec v raz-
nemskih in čeških organiza-
vno garancijo, da se speci-
delavski program v najkraj-
esu izvrši. Izboljšanje polo-

žaja železničarjev in oživotvorje-
nje zakona glede zavarovanja za
starost in onemoglost sta dokaz
temu.
Jugoslovanski socialno-demokra-
tični stranki kot politični stranki
ne preostaja drugega, nego krep-
ko vzdrževati agitacijo med našim
delavstvom, da se strokovno
boljbolj organizira med Čehi,
Nemci in Poljaki, dokaz, da ima
(Dalje na 4. str.)

Slovensko-angleška slovnica,
slov. ang. tolmač in angl. slovar
za samo \$1. — pri V. J. Kubelka,
9 Albany St., New York, N. Y.
Neglede kako majhna je hoča
v kateri živiš, toliko prostora bo
vedno, da postaviš v njo stekleni-
co Anehor Pain Expeller. Trga-
nje, onemoglost in druge pritikli-
ne pridejo nakrat — in to je pri-
pomoček. 25c in 50c.

Sveži kruh i fino pečivo dobite vedno
v hrvatsko-slovenski pekarni
Curiš i Radaković
623 So. Throop Street
Vozi tudi na dom CHICAGO.
M. Lacković in Fr. Smetko
378 West 18th St., Chicago
MODERNO OPREMLJENA SLOVEN-
SKA TRGOVINA Z JESTVINAMI
(GROČERLIJA.)
Najboljši riž, kava, čaj, moka itd.,
sploh vsakovrstno domače in prekomor-
sko blago vedno sveže po najnižji ceni
na prudu.
Na zahtevo razvažam blago tud na
dom, za kar nič ne računim.

POZOR! Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobiti
taeega mesa kot v stari domovini. Ampak to
je zmotna!
Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši
čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.
MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Učite se angleško!
Brez znanja angleškega jezika ni napredka v Ameriki; to zna vsakdo
Zlasti je neprecenljive koristi za delavca, ki se mora pri angleških podjetjih
boriti za svoj kruh.
V Chicagu smo pred kratkim odprli slovensko-angleško šolo, kjer učimo
na podlagi slovenske pisane, čitane in govornice angleški jezik. Šola traja
vsak ponedeljek, sredo in petek od 7 do 9 1/2 zvečer na 587 So. Centre Ave.
v nekdanjih prostorih slovenske čitalnice.
Solnina stane \$3 na mesec. Rojaki v Chicagu, katerim manjka znanja an-
gleščine, pridite in se vpišite. Učimo tudi ženske.
Za rojake izven Chicaga imamo posebni tečaj; nemo jih pismenim potom
in to po najnovejši in jako praktični metodi učenja. Natančnejša pojasnila
Rojaki, učite se angleško!
585-587 So. Centre
Ave., Chicago, Ill.

Slovenecem in Hrvatom!
naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne
obleke, po najnovejšem kroju. Unijske dele; trpežno in lično
V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k sps.
daji v delokrog oprave — oblek.
Pridite in ogledite si našo izložbo.
Z vsem spoštovanjem
J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS-TAILORS
598 600 BLUE ISLAND AVE.

VABILO NA MAJSKO SLAVNOST
ktero priredi
SLOVENSKI SOC. KLUB, št. 4
V LA SALLE, ILL.
DNE 1. MAJA
to je na soboto večer
v prostorih sođr. Val. Potiska, 1237 Main Str.
Na programa bodo govori, petje in ples.
Za govornike je preskrbljeno od mednar. stranke v Chicagu.
Začetek točno ob 8. uri zvečer.
K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Joseph Kratky,
575 W. 17th St., Chicago, Ill.
Izdelovalec najfinejših cigar
vsake vrste.
Na debelo in drobno.

Fino Opremljena Gostilna
z najboljšimi pijačami kakor z Atlas
in Pilsen pivom, vinom in raznovrst-
nimi likerji, dalje s smodkami in pro-
stim "lunchom".
Zastopstvo najboljših parobrodskih črt;
prodaja parobrodskih listkov in pošilja-
nje denarja v staro domovino.
Postrežba točna in solidna.
Mohor Mladič
Novi prostor:
583 So. Centre Ave.
vogel 18th St. Chicago, Ill.

G. Vokoun
559 W. 18 St.
Chicago.
Popravlja de-
žnike in pipe po
primernih ce-
nah.

Vabilo na veselico,
ktero priredi
ŽENSKO DRUŠTVO JUTRANJA ZORA, ŠT. 103.
S. N. P. J.
DNE 17. APRILA 1909.
točno ob 8 uri zvečer v dvorani
Valentina Potiska v La Salle, Ill.
Za obilno udeležbo se priporoča odbor. — Na svidenje!

Slovenski krojač
Izdelujem nove moške obleke
po najnovejši modi in poravljam
stare po najnižjih cenah.
Cenjenim rojakom v Chicagu se
priporočam v obilni obisk.
Gabriel Vouk,
624 So. Center Ave., cor. 19th St.
CHICAGO, ILL.

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena
z najboljšimi pijačami, unij-
skimi smodkami in prostim prigrizkom.
Dvorane, za društvenene seje, svatbe,
zabavne večere, veselice itd.
Potujoči rojaki vedno dobro došli.
Priporočava se vsem v mnogobrojen
obisk
Šajnek & Hans
(Narodna dvorana, prej Frank Mladič)
587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Vabilo na majsko slavnost
ktero priredi
**Slovenski socialistični klub št. 1. v družbi s ženskim
klubom "Proletarka"**
na severni strani Chicago
v dvorani št. 357 Grand Ave., in Ada St.
V SOBOTO, 1. Maja 1909.
Na programu: govori, deklamacije, petje in ples.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Rojaki iz West Side naj vzamejo Centre Ave. karo s katero naj se
peljejo do Grand Ave. Od tam je treba hoditi še dva blocka proti za-
padu (west); ravno nasproti dvoranje je "Neckel Theatre", tako da
je lahko najti prostor.
Rojaki-delavci, vsi na delavsko prvomajsko slavnost!
VSTOPNINA 15c. — DAME V SPREMSTVU PROSTE.

Valentin Potisek
GOSTILNICAR
1237-1st St., La Salle, Ill
Toči vse, gostilni podrejene pijače
ine priporoča rojakom za obilni obisk.
Postrežba točna in solidna.

**Vsakdo SE VESELI
LEPE SLIKE**
Mi vemo, da smo vsanu izdelati take slike, da jih sočete vesel
Vi in Vaši prijatelji.
Wilke
je izkušen fotograf,
Sedaj smo v položaju fotografirati ob večerih, s pomočji električnih
azrnice z najboljšim vspehom.
391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.
TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Znamenita ponudba.
Izvrstne vrste otroških vozičkov po
\$3.95.
Cena, ki odgovarja popolno delu
te vrste. Vozički so lični, streha in
cela konstrukcija se da zložiti skupaj.
Streha je izdelana iz dobre kože.
Barve su različne: črne, rjene ali mo-
dikaste \$6.50 za.....\$3.95
Popravimo kolesa na vozičkih z ro-
bojnjimi natečaji.
JOS. KRAL.
417-419-421-423 W. 18th Street,
CHICAGO, ILL.

Pozor Rojaki Slovenci!
Prevzel sem na novo opremljeno go-
stilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.
Točim sveže pivo, domače vino in
druge raznovrstne pijače. Na razpo-
lago imam moderno kegljišče in potu-
jočim vedno pripravljeno prenočišče.
Postrežba točna in solidna. Pri-
poročam se za obilni obisk.
John Mladič,
617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

Slovinci Pozor!
Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, krava-
te, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za
delavnik i praznik, tedaj se oglašite pri meni, kjer
lahko govorite v svojem materinem jeziku.
Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po
najnovejši modi in nizki ceni.
JURAJ MAMEK. 581 Center Avenue,
blizu 18. ul., Chicago

Kako so nastale vere in bogovi?
Po Ingersollvih spisih za Slovence
prirečil Ivan Kaker.
CENA KNJIŽICI 30c.
Dobi se pri izdajatelju:
Ivanu Kaker, 629 Laflin St., Chicago, Ill.

**KUPUJTE PRI
Albert Lurie Co.,**
567-69-71-73 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.
**Velika trgovina z me-
šanim blagom.**
Zmerne cene vsak dan.
V kratkem izide!
Primerno delo dobiš le, ako si
zmožen angleščine.
**Slovensko-angleška slovnica,
Slovensko-angleški tolmač in
Angleško-slovenski slovar.**
Vse tri knjige v eni stane le
\$1.00 in jo dobiš pri
V. J. KUBELKA AND CO.
9 Albany St., New York, N. Y.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",
je najboljše zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim
želodeca, črev in ledvie, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV
LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.
Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.
ZEMANOVA "TATRA",
želodečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatran-
skega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo
želodčeve in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.
Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu
teh najboljših zdravil.
Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.
B. ZEMAN, 777 Alport Street,
Chicago, Ill.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raz-
nih neopojnih pijač.
82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405
DR. F. J. PATERA
Ordinuje: na severozah. voglu
ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.
od 12. do 3. ure popold.; od 7. do 9.
ure zvečer v ponedeljkih, torekih, čer-
trkih in petkih.
Telefon Canal 180.

JUNGLE

Angleški spisatelj Upton Sinclair z avtorjevim dovoljenjem prevaja Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.) (Nadaljevanje.)

Slabo dejanje rodi slabo dejanje. V gostilni, kjer je spoznal "Bucka" Hallorana, je nekega večera spet sedel z Duaneom; vstopil je trgovec z dežele v precej "natrkanem" stanju. Razun natakara ni bilo v pivnici nikogar, in ko je tujec spet odšel, sledila sta mu Jurgis in Duane za petami. Zavil je za vogal, in v temnem kraju, pod nadeestno železnico tik zapuščene hiše, je Jurgis skočil predenj ter mu pomolil pod nos samokres, dočim mu je Duane, ki si je potegnul klobuk globoko na oči, po bliskovito preiskal žep. Prilastila sta si uro in "mamon", šinila za vogal in bila spet v gostilni, predno je še mogel mož več ko enkrat zaupiti. Natakara, kateremu sta pomignila, je že držal vrata v klet odprta, čez katero sta zginila; skozi skrivni vhod sta dospela potem v neposredni bližini stoječ bordel. Raz strebe te hiše prišlo se je lahko h trem enakim hišam. Skozi te tajne vhode lahko so smuknili obiskovalci kurbišč, če bi slučajni razpaz s policijo imel za posledico kako gonjo; razumtega je bila potrebna taka ureditev, da se v sili lahko brž skrije in odstrani kako deklo. Na tisoče jih je prišlo v Chicago iskat dela; v vseh listih je bilo polno oglasov, da se iščejo "služkinje" in "tovarniške delavke", in padle so v roke takozvanim "posređovalcem služb", ki so jih izročali javnim hišam. Navadno je potem zadostovalo, ako so jim odvzeli vso obleko; toda včasih so jih morali tudi omamiti in držati zaprte po cele tedne, med tem pa so morda brzojavili stariši na policijo ali pa prišli osebno, da vidijo, kaj se je zgodilo. Največkrat ni kazalo drugega, da so jih pustili hišo preiskati, do katere je vodila sled za dekletom.

Od sto in trideset dolarjev, katere sta Duane in Jurgis pripopala, je dobil natakara dvajset dolarjev kot nagrado za svojo pomoč; to jih je seveda združilo v tesno prijateljsko vez, in za nekoliko dni ju je natakara seznanil z malim judom Goldbergerjem, enim izmed "priganjačev" in "agentov" kurbišča, kjer sta imela svoje skrivališče. Ko se je s par česami pokrepčal, začel je Goldberger počasi praviti o prepiru, v katerega se je zapletel radi ene najboljše deklet z nekim profesionalnim goljufom-igralcem, in ki mu je zadal v obraz močan udarec s pestjo. Lopov je v Chicagu nepoznat — je pripovedoval Jud —, in če bi ga nekega dne našli kje s prekledno glavo, se pač ne bo nikdo menil za to. Jurgis, ki je sedaj že toliko "napredoval", da bi z največjim veseljem poklal vse čikaške igralce, je uprašal, koliko bi pri tem zaslužil. Nato je postal Jud še bolj zaupen in pripovedoval je, da ima natančno tajno poročilo o bližnji konjski dirki v New-Orleansu; zvedel je to naravnost od policijskega okrajnega glavarja, kateremu je nekoč pomagal iz hude stiske, in kateri tiči z velikim sindikatom lastnikov konj za dirkanje pod enim klobukom. Duane je takoj razumel celo stvar; toda Jurgisu se je morala vsa situacija na dirkališču poprej razložiti, predno je razumel pomen ponudne prilike.

V Združenih državah je obstajal velikanski trust za dirke. "Uplival" je na postavdaje vseh držav, kjer so se dirke prirejale; la-stoval je tudi več najznamenitejših časnikov in "delal" javno mnenje. V vsej deželi ni bilo moči, ki bi se mu mogla ustavljati, — izvzet je bil morda le igralni trust. Gradil je povsod krasna dirkališča, zapeljal in vabil ljudi z visokimi nagradami, in jih potem organiziral v ogromno zvezo igralnih spekulantov, katerim je leto za letom ugrabljial na sto milijone dolarjev. Konjske dirke so bile nekdanj šport, a sedaj so postale umazana trgovina; lahko se je konja omamilo na ta ali oni način, lahko se ga je izvežbalo čez mero ali pod mero; lahko se ga je vsak čas pripravilo, da pade, — ali pa z bičanjem zmanjšalo njegovo hitrost, in to je še vzbujalo na videz mnenje, kakor da "bi se jezdec na vso moč trudil, da obdrži prvenstvo. Takih zvijač je bilo dosti; včasih so jih uporabljali lastniki in prislužili ogromne svote, včasih pa vežbalec in jahači, ki so jih podkupili, — največkrat pa so bili glave trusa. Zdal je bilo pred durmi zimsko dirkanje v New Orleansu, in sindikat je določil, da vna-pred, kdo bo vsak dan zmagal, in agenti so potovali po severnih mestih in se ukvarjali s tem, da so "molzi" biljardnice. Beseda je prišla po telefonu tikoma pred dirkanjem, in siicer izražena v številkah; mogel je li kdo to besedo zvedeti pravčasno, bil je na konju. Če Jurgis tega ne veruje, naj le sam poskusi, — je rekel mali Jud; saj se lahko dogovorijo, da pridejo drug večer kje skupaj in stvar poskusijo. Jurgis je bil s tem zadovoljen, Duane tudi, in tako so se sešli v eni imenitnejši igralnici, kjer so mesetarji in trgovci imeli svojo zabavo (z damami iz boljših krogov, v privatnih sobah), in tukaj so stavili vsak deset dolarjev na konja, nazvanega "Black Beldame", in dobili so šest proti eni. Za tako tajnost bi radi podvzeli nekaj ponočnih izletov s pračo, — toda naslednji dan jima je Jud razodel, da je dotični goljuf igralec o stvari nekaj zavohal in jo iz mesta popihal.

Bili so seveda dobri in slabi časi pri taki kupčiji; toda zaslužilo se je vedno še toliko, da se je lahko živelo, če ne zunan, — pa vsaj v ječi! Za prve dni meseca aprila so bile določene volitve za mestne odbornike, in to je pomenjalo zlate čase za veliko armado "političnih mešetarjev." Jurgis, ki se je klatil okrog po tatinskih brlogih, igralnicah in kurbiščih, se je shajal s pristaši obeh strank, in v pogovoru z njimi je dobil globoke vpoglede v to komedijo in zvedel o najrazličnejših načinih, kako bi se dalo pri volitvah okoristiti. "Buck" Halloran je bil demokrat, in tako je tudi Jurgis postal demokrat; toda ni bil preveč zagrizen, — kajti republikanci so tudi bili dobri ljudje, in govorilo se je, da bodo imeli pri predstoječih volilnih kampanji na razpolago ogromne svote denarja. Pri zadnjih volitvah so plačevali republikanci po štiri dolarje glas, in demokrati samo tri! Nekega večera sta sedela Jurgis in Halloran pri igralni mizi skupaj z možem, ki je pripovedoval, da je dobil takrat Halloran naglog, da odvede trumo pravkar došlih Italijanov na volišče, in on — pripovedovalec — pa da je naletel na republikanca, ki je tudi zasledoval Italjane, in vsi trije so potem sklenili kompromis, po katerem naj bi Italjani za časo piva na vsakega glasovali pol za eno in pol za drugo stranko, dočim si je trojica po bratovsko razdelila ostali denar med seboj!

Kmalu potem je čutil Jurgis potrebo, da se odreče utrudljivim nevarnostim mnogostranskega zločinstva, in posvetil se je edjno politiki. Ravno v tem času se je dvignil velikanski krik radi tajne zveze policije z zločinci. Kajti zločinstvo je bila stvar, kjer trgovci niso direktno bili udeleženi, — bilo je takorekoč nekaka "postranska stroka", ki se je tikala le policije. Igralnice in kurbišča so napravljala mesto prijetno in zabavno za trgovce in bogataše; tatvine, vlomi in cestni ropi pa baš ne. Nesreča je hotela, da je Jack Duane, ko je bil ravno na delu in hotel vlomiti v blagajno, zasačil nočni čuvaj in ga izročil policiju; ta ga je prav dobro poznal in prevzel odgovornost, da mu je dal priliko utoči. Nato so zagnali časopisni tak hrup, da je bil Duane izbran kot žrtev in je komaj odnesel pete iz Chicage.

In baš v tem času se je seznanil Jurgis z nekim Harperjem, v katerem je spoznal nočnega čuvaja v Brownovi klavnici; ta človek ga je tudi prvo leto, ko je dospel v klavniški okraj, pregovoril, da je postal ameriški državljani. To je čuvajja zanimalo, čeprav se ni mogel spominjati na Jurgisa, — imel je v rokah prevedč "zelenih", da bi se mogel na vsakega posebej domisliti! Ostal je do dveh po polnoči z Jurgisem in Halloranom na nekem plešišču, in pripovedovali so drug drugemu dogodke iz svojega življenja.

(Dalje prihodnjik.)

Mrtvemu sodrugu.

Zapustil si nas, sodrug mili,
otet za naš si sveti boj ...
Tužno plaka ob gomili
tovarišev zdaj tvojih roj.

Kot mi črtil si krivico,
v vrstah prvih vedno stal;
bil si z nami za pravico
in kot junak — častno pal.

Vence rdečih karamfilov
si borec sam si splel — —
Polagam ti ga na gomilo ...
cvet — spomin — ne bo zvenel.

Počivaj, o sodrug mili,
končana je zdaj tvoja pot;
mir objemlje te v gomili —
počivaj! mi gremo izbrano pot.

Ivan Molek

(Nadaljevanje s 3. str.)

danes v državnem zboru 89 poslancev in je najmočnejša, enotna stranka v avstrijskem državnem zboru, stranka, preko katere ne more nobena vlada. Dosežena je splošna, enaka in tajna volilna pravica v državi, s tem je dana socialni demokraciji garancija za mogoč razvoj v bodočnosti. Najboljši dokaz — tekmovanje klerikalnih in liberalnih strank, da bi delavstvo cepilo in pridobile za svoje postranske namene in oslabile moč našega dela.

Osredotočiti je torej taktiko splošne socialno-demokratske stranke na dve točki: boj proti reakciji in boj za samoupravo in žnjo združeno splošno samoupravo. Kakor je socialno-demokratska stranka v trdem desetletnem boju izvojevala splošno in enako volilno pravico, tako mora z enotno in odločno svojo taktiko priboriti v oglednem času tudi splošno in narodno samoupravo. Ako se jugoslovansko socialno-demokratska stranka, stremeč po dosegi tega, danes najiminentnejšega bližjega cilja, izvršuje najiminentnejšo nalogo splošnega političnega programa. Da doseže stavljeni cilj v do-glednem času, nam dokazuje ne-izdržljiv položaj v avstrijski državi. Po aneksiji Bosne in Hercegovine lahko vskliknemo: avstrijski odločujoči krogi morajo dati narodom samoupravo, ali pa je napisan pogin naše države: "mene, tekel, ufarsin!" Bolj ko socialno-demokratska stranka dosega korak za korakom po programu si stavljenne praktične cilje, bolj ko se splošna stranka razvija tudi na notranje, recimo s sodrugom Pernerstorferjem na zboru strankinem 1901, "se dviga etično", končno postane aktualna zahteva, da naša socialno-demokratska stranka dvigne način življenja ljudske mase. To je danes temeljna točka taktike vodečih krogov splošne socialno - demokratske stranke, kakor jo je poudarjal sodrug dr. Adler na dunajskem zboru leta 1901, in mora ostati tudi v nas.

Stranka

NOV SLOV. SOC. KLUB ŠT. 17.

so ustanovili: slov. delavec v Girard, Kans, in siicer se je vpisalo 20 sodrugov v organizacijo.

Prihodnja seja bo dne 1. maja t. l. v klubovi dvoran.

Izvoljen je bil sledeči odbor, ki ima nalogo vršiti delo:

Frank Weger, R. R. 4 B. 1143, tajnikom;

Louis Marković zapisnikarjem;

Geo. Forster organizatorjem;

Josip Kolarich in Josip Stock nadzornikom.

Sodrugom po organizacijah svetujemo, naj se zanimajo za dobavo državnjanskega papirja, ker tedaj šele bo njih delo v polnem soglasju socialistične borbe in gibanja.

Dokler nismo naturalizirani, dotle živimo le polovično življenje v pravicah, ki jih uživajo državljani Zed. držav.

Za vse podatke je pisati na gl. taj. sodr. John Petriča, 2914 W. 31. St., Chicago, Ill.

Socialno-demokratska stranka se organizira na Turškem. Prva strankina organizacija se je ustanovila v Koprilju, kjer žive Bolgari in mohamedanci. Ustanovitelj je bil Bolgar, v stranko je vstopilo več tisoč članov raznih narodnosti. Druga organizacija se je ustanovila v Skoplju in šteje tudi članke vseh odođnih narodov.

Nova vera — novi Bog.

(MODERNO NAZIRANJE O BOGU.)

(Nadaljevanje.)

V prejšnjih časih je cerkev dokazovala eksisten-co čeznaravnega boga stem, da je bajé delala reči, ki so s prirodnimi zakoni v nasprotju. V tistih časih so se delali éudeži s éudovito lahkoto. Postali so že tako navadni, da je morala cerkev svojim duhovnikom slednjež zaukazati, naj z njimi odnehajo. In zdaj, ko je prišlo ljudstvo, vsaj ponekodi, nekoli k pameti, pa uči ravnoista cerkev po svojih plačanih učenjakih (?), da so éudeži sploh nemogo-çi. To pa priznava le v takozvanih "znanstvenih" spisih, namenjenih za bolj prosvetljene znanke, ki ne verujejo več v bajke. Pri priprostitih, lahko-vernih, nevednih ljudeh pa si še vedno pomaga s éudeži.

Cerkvi pride torej vse prav, neveda in razum; okoristiti se zna z vsem, z resnico in lažjo, samo da služi njenim namenom. Cerkev ima to éudovito lastnost, da se zna dobiékanosno prilagoditi vsaki okolnosti in jo izrabiti, računajoč pri tem na ljudsko lahkovernost in kratko pamet. Njena nedosežna jezuitska prekanjenost in njeni velikanski uspehi so dali povod tudi mnogim posvetnim sreéolovcem, da jo v tem posnemajo. Take politikante ima vsak narod, in tudi naš ni brez njih. Ti kra-marji (ne pa učitelji!) svobodomiselnosti in socijalizma so najveéja ovira vsakemu resniénemu napredku.

Cerkev, ta dvorezni nož, je še celo tako pre-drzna, da danes zanikuje to, kar je trdila véčeraj; da priznava sedaj nauke, ki jih je besno nekdanj pobijala. Sama iz sebe se dela norca té s ciniéno roga vsej svoji preteklosti. Danes namreé zatrjuje, da je baš to, da so éudeži nemogoçi, in pa to, da je nujna vzajemnost med vzroki in uéinki trajna in nepretregana, — jasen dokaz za eksistenco neke nad naravo stojeéé moéi!! To pa vendar dokazuje ravno nasprotno, to namreé, da nepretregana veriga vzrokov in uéinkov ne razodeva nikakega samolastnega vmešavanja v življenje prirode!

Toda tudi med odkritosrènimi bogoslovci in poštenimi duhovniki so že začeli to uvidevati. Ene najboljših cerkvenih opor in eden najznamenitejših modernih bogoslovcev, Viljem Hamilton, je iz-razil svoje mnenje o tem tako-le:

"Iz pojavov snovi samih, v katerih se ne razodeva na-ravnost božja previdnost in vladanje nevidne roke, so ni-kakor ne more dokazati boga, — nasprotno, ti pojavi mar-ve izpriéujejo, da ni boga. Pojavi tvarsinskega sveta so podvrženi véčno nespremenljivim prirodnim zakonom. Po-kazivajo se in zopet izginjajo, v istem nespremenljivem redu, in ne dokazujejo nič drugega, nego slepo snujoéo silo mehanskih neizogibnosti."

To je enkrat jasno in odkrito! Narava ni nič drugega nego brezkonéna vrsta uéinkujoéih vzro-kov. Sama od sebe ne more na novo ustvariti ni-česar, temveé to, kar je že tu, na vse veke vedno le obnavlja, pretvarja in presnavlja, in v tem ni ne zaéetka in ne koneca.

Vsi pametnejši duhovniki so že začeli uvide-ovati, da iz realne narave tega, kar imenujemo 'bog', ni mogoéé dokazati. Raditega si morajo pomagati drugaéé; ta "dokaz" so našli sedaj v svoji do-

mišljiji, in prav otroéje nam zagotavljajo, da razum naš naravo in ž njo v nasprotju. Zato da je élovek posebno stvarstvo samo záéé drugaéno od ostale prirode, in da se nahaja v njegovih možganih žarek božji, del "prvega vzroka". Pravijo, da snov ne more nobene misli, da pa je nasprotno misel v snovi praviti snov. Pravijo nam, da ima élovek torej se mora nahajati nekje razum, ki je eno-čeno éloveški. Cemu paé ne reéujejo raje ta-ima razum, torej je nekje še drug razum, v božji —? Kolikor dozdam vemo, ni razum ne bil navezan na snov in ki bi eksistiral brez tvarine. Ne moremo si predstavljati misli, ki bi se ne porajala v možganih.

Ona "veda" (éé se to sploh sme im-vedati), s pomoéjo katere se skuša dokazati nemogoéé, nadnaravno razumno bitje in ne-ljivo moé, se imenuje metafizika ali bogoslov-vo. Vse prirodne prikazni v dokaz, da je pravil-jo éeznaravni moéi izmiljoitina in preraéuna-ker ne moremo videti v teh pojavih nič d-nego brezkonéno verigo uéinkujoéih vzrokov, éesar kot "slepo vladajoéo silo mehanske nu-žnosti" Zato se teologi sedaj zatekajo k "pojavi-m v duševni svet, da najdejo to nadprirodno mo-

A stvar je tukaj spet koéljiva; kajti v-zvanih "duševnih pojavih" (t. j. v delovan-ju ali razuma, v mišljenju) se pojavlja ravnoist konéna veriga uéinkujoéih vzrokov in ista silo-joéa sila mehanske neizogibnosti, ki tiho a-stano snuje tudi v "mrtvi" prirodi. Vsaka mora imeti kak povod od zunaj ali znotraj, misel je posledica uéinkujoéega vzroka! V-gib, vsaka želja: vsaka bojazen, vsaka na-d-sanje se morajo neizogibno na ta ali oni-rodit, imeti morajo svoj izvor ali vzrok "božjo previdnost" in za slepi slučaj ni torej-voékem duhu — v njegovi "duši" — absolut-bernega prostora! Pogoji in sile, ki uravnava-še misli, so natanéno tako neomejene, kako-ki doloéajo smer velikim, vrteéim se svetov-lesom. Pesen je baš tako proizvod delujo-riavnih sil, nastavša vsled iste neizogibnosti inaravnim potom, kakor gorovja in jezera. Z-še trudi najti v éloveških možganih misel bi-vo. Vsaka stvar ima svoj vzrok in vsak-govoj uéinek; vsako duševno delo je neizogibe-nost njih dejstev in predpogojev. Duševni po-navadno zdéé bolj zamotan, kakor po pojavi in zato so skrivnostnejši. Ker so pa skrivno-st domneva, da bi se morda iz njih boljše in-nejše dokazalo éeznaravnega boga. Nikdo-iskal boga v priprostem, znanem in lahko u-izvajal ga bi marveé iz neznanega, skriv-ri nerazumljivega. Naša nevednost je bo-vevo, je znanstvo! Bogoslovje znaéi torej-rost in glupost.

(Dalje prih.)

SRCE V BLATU

Ivan Molek

(Dalje.)

"Greste domov?"

Pogledala ga je otožno s široko odprtimi oémi in obstala za hip.

"Ne vem, kam bi — da do-mov," popravila je hitro.

Mimo se je prikrohotal ženski glas, zamajal se je v vetru pošastni klobuk in mlad, elegantno obleéen pasant je debelo pljunil po gládkem trotuarju. Na oglu tik pred njima se je pa kripavo za-dr prodajalec éasnikov.

Zavila sta v drugo ulico, in tako šla iz ulice v ulico, iz morja v morje vrveéih, bežeéih ljudi, konj in vozov, naprej in naprej med nebotiénimi poslopji, ki so branila solneud, da bi posijalo v te struge živih bitij, vénega dirjan-ja in šuma. Prišla sta do križi-šéa, in prolazeéa kara je zajezila cel val pasantov, ki so se gnetli in godrnjali nad poéastnostjo motor-manov in nerednostjo vozikov.

Prižabal se je mimo velik avtomobil, in presekal jima pot uprav pred nosom. "Éuvajte se!" dejal je on v skrbeh in nalahko jo objel krog pasu, kakor da bi jo branil pred pošastno mašino, ktero so si omislili bogatini. Hvaležno ga je pogledala, in dobro ji je dela nje-govga roka krog pasu.

Konéno sta zavila v dolgo, temno ulico, kateri dela streho v nedovidno daljave sezajoé most nadliéne železnice. In v tej ulici, tunelu podobni, sta se ohrabrila. Gladko so jima tekla besede, in zaupala sta drug drugemu svoje življenje, življenje, kakršno sta paé živila.

Povedala mu je, da ji je ime Li-zi in da je sirota, brez oéeta in matere, brez bratov in sester. Stano-uje pri teti v eni blatnih in smrd-ljivih ulic na zapadni strani me-sta, nedaleé od železniških tirov. Toda teta je siromašno in éerno babišé, in slabo se ji godi pri njej. Že od mladih let se ukvarja z delom. Dozdaj je delala v tvor-

nici za moške obleke; tvornica je pa zaprla vrata, in iskati si mo- ra kruha drugod. Teta jo je na- gnala, da si mora na vsak naéin iskati službe, drugaéé je ne mara- veé pri sebi; z borim moéevim zaslužkom komaj preživlja sebe, njega in kopo drobnih otrok. Zna- enala jo je v deloposredovalnico, kjer so ji obljubili mesto v drugi tvornici za obleke, toda tam je vse zasedeno, in éakati mora — tako je rekla agentinja — da se mesto za njo šele izprazni. Dokler je delala, imela jo je teta rada; kajti dala ji je veéji del svojega zaslužka.

Zdal je pri teti pa vse narobe. Prihranila si ni nič. Kako naj si pa kaj prihrani ob borem zasluž-ku, ki je znašel kveéjemu sedem do osem dolarjev na teden? Se poš- tene obleke nima. Tužno je res tako življenje, tužno — neved- no, da ga élovek živi.

Tako je pripovedovala Lizi.

Od svojega spremjelvalca je pa zvedela Lizi, da se imenuje Ste- ve in da je kakor ona, delavec brez posla in brez doma. Da, še na slabšem je od nje, kajti ona ima za silo dom pri teti, on ga pa nima nikjer. Potika se od znanca do znanca, kjer ga paé trpijo in mu dajo kak grilžljaj in prostor pri gorki peéi. Drugaéé pa prenoéu- je na kolodvorih, po gostilnah in v desetcentnih prenoéišéh. Tako se muéi že osem mesecev. Po po- klicu je barvar. Barval je kare

v izdelovalnici železniških vago- nov, toda odpustili so ga in ž njim par sto drugih. Prihranil si je bil paé par dolarjev, toda padel je z elektréne kare, ko je iskal dela, in se grdo pobil, nakar je šel ves prihranek zdravniku v žep. Zdal je dober; delal bi rad vsako delo, a ne more ga dobiti. Prija- telj — kterega pa ni voé v Chica- gu — mu je dal pet dolarjev, da jih je vrgel v nenasiéno žrelo a- gentovo. Ni dosti zaupal takim a- genturam, a prijatelj ga je nago- varjal, da naj poskusi tudi tam. Poskusil je res. Že tedne in tedne leta v deloposredovalnico, a še ved- no brez vspeha. Vraži agent!

Semtertje se vsili kakemu niéarju, in mu očisti tla v nu, pomije pljuvalnike in st- éent za kar dobi petind- éestov ali pol dolarja, in t- tem stiska za najhušo silo. Takovo je bilo njegovo i- nje.

Steve je marljivo hodil v posredovalnico, veliko pri- odkar se je spoznal z Lizi. sta se tankaj vsak dan, nat- ob doloéeni uri, in ko sta s- pri agentu, da sta spet pri- man, odšla sta na ulice. Na je bil njun dom, njuna za- njuno življenje. Motil ni j- bila sta sama, neskonéno med tisoéerimi in stotisoé ljudmi, med ktere sta se po- na ulicah.

Hodila sta z róko v roki sijajnih prodajalnic, gizdav- ložb, vabljevih restavracij, seénih bank, gliéšéh, hotel- javnih zavodov. Mimo mram- tih palaé, mrtvih parkov — se je pravkar bližala svojem- cu) in krasnih rezidenéij b- nov. Sanjala sta, da se mora- mi zidanimi, za mramornati- nami oéarjuéoe zunanje lepo- piriti nepreencljivo bogast- blešé. Toda znala nista, k- je to bogastvo. Revéž nima v- v palaéu bogatinov, zato tu- ma pojma, kako se imajo t-

Pa kaj sta se brigala Ste- Lizi za odeto bogastvo, mim- rega sta hodila. Zrla sta p- mogoéne stavbe, kakor da b- na nagrobne spomenike, do- nima élovek nobenega ve- obéutka. Njune misli so p- daleé proé iz pokopališéa, v- rem sta se mudila, daleé na- zelene poljane, kjer je lju- doma in do ktere ima prvi- di révéž. Njuni srci sta go- prelepo povest o toplih lj- ljubezni, ktera najde tudi- éena, samotna, izvržena sre- teptanih bitij in jih združi-

(Konec prih.)